

Άρειος Πάγος: 1486/1995 (Τμ. Β')

Πηγή: ΔΕΕ 4 (1996) σελ. 415, Ε.Ε.Δ.56/97, σ.325, Δ.Ε.Ν. 52/96, σ. 238

Περίληψη: Εργατικό ατύχημα. Πταίσμα Εργοδότη. Θάνατος Μισθωτού. Ως ατύχημα από βίαιο συμβάν που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας σε εργάτη ή υπάλληλο, θεωρείται κάθε βλάβη που είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου που δεν θα συνέβαινε χωρίς την εκτέλεση της εργασίας.

Αν μετά την εκδήλωση ασθένειας εξακολουθήσει ο εργαζόμενος να απασχολείται στην εργασία του, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της υγείας του, οι όροι του βίαιου συμβάντος εξακολουθούν να υφίστανται, εφόσον δεν επιτρεπόταν να αξιωθεί η συνέχιση της εργασίας από αυτόν.

Ο παθών, σε κάθε περίπτωση, διατηρεί την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη, εφόσον το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα αυτού ή προστηθέντος απ' αυτόν προσώπου.

Σε περίπτωση θανάτου, η οικογένεια του θύματος διατηρεί το δικαίωμα χρηματικής ικανοποίησης κατά του εργοδότη, λόγω ψυχικής οδύνης.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. Ν. ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΟΣ (Αντιπρόεδρος)

Εισηγητής: κ. Ε. ΚΡΟΥΣΤΑΛΑΚΗΣ (Αεροπαγίτης)

Δικηγόροι: κ.κ. Γ. Λατσούδης, Μ. Κοντούρης

Κατά τη σαφή έννοια του άρθρου 1 του Ν. 551/1915, όπως κωδικοποιήθηκε με το ΒΔ της 24.7/25.8.1920 (περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων) και ισχύει και επί ναυτικής εργασίας (άρθρο 66 παρ.β του ΚΙΝΔ), ως ατύχημα από βίαιο συμβάν - που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής σε εργάτη ή υπάλληλο των εργασιών ή επιχειρήσεων των αναφερομένων στο άρθρο 2 του αυτού ΒΔ - θεωρείται κάθε βλάβη η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου που δεν θα λάμβανε ύπαρξη χωρίς την εργασία και την εκτέλεσή της υπό τις δεδομένες περιστάσεις εκτελέσεώς της (Ολ ΑΠ 1287/1986). Οι όροι του βιαιού

συμβάντος υφίστανται και όταν μετά την εκδήλωση προϋπάρχουσας νόσου εξακολούθησε η αυτή όπως και πριν απασχόληση του εργαζομένου, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας του, εφόσον η εξακολούθηση αυτή της εργασίας του δεν επιτρεπόταν να αξιωθεί από αυτόν, σύμφωνα με τα άρθρα 288 και 662 ΑΚ (Ολ ΑΠ 937/1975). Ο παθών διατηρεί σε κάθε περίπτωση - δηλαδή και όταν ακόμη υπό ορισμένες προϋποθέσεις ο εργοδότης απαλλάσσεται της υποχρεώσεως προς αποζημίωση - την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη, εφόσον το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα τούτου ή προστηθέντος από αυτόν προσώπου (Ολ ΑΠ 1117/1986). Στην περίπτωση θανατώσεως του εργαζομένου η χρηματική ικανοποίηση επιδικάζεται στην οικογένεια του θύματος, λόγω ψυχικής οδύνης (άρθρο 932 εδαφ. γ' ΑΚ).

Το Εφετείο Αθηνών, όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφασή του (8123/1993), δέχτηκε στην προκειμένη υπόθεση τα ακόλουθα: Με σύμβαση ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου, που είχε συναφθεί στον Πειραιά στις 18.5.1991, μεταξύ του Δ.Π. (συζύγου της πρώτης και πατέρα των λοιπών αναιρεσιβλήτων) και του τρίτου αναιρεσειόντος (εκπροσώπου της δεύτερης αναιρεσειούσας που αντιπροσώπευε στην Ελλάδα την πρώτη αναιρεσειούσα - ναυτιλιακή εταιρία εδρεύουσα στη Μονρόβια της Λιβερίας πλοιοκτήτρια του υπό ελληνική σημαία Δ/Ξ "Ρ..." νηολογίου Πειραιώς), ο προαναφερόμενος ΔΠ ναυτολογήθηκε ως μέλος του πληρώματος του παραπάνω Δ/Ξ με την ειδικότητα του ηλεκτρολόγου, επιβιβάστηκε στο Δ/Ξ που ήταν ελληνισμένο στο Αλτζεσίρας της Ισπανίας και άρχισε να παρέχει την εργασία του σε αυτό.

Πριν από τη σύναψη της συμβάσεως είναι υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις και είχε ευρεθεί υγιής. Κατά τις πρώτες ημέρες του Αυγούστου 1991, ενώ το πλοίο έπλεε προς την Αμβέρσα, αισθάνθηκε πόνους στο στομάχι και το ανέφερε στον πλοίαρχο, όταν δε το πλοίο κατέπλευσε στην Αμβέρσα στις 9.8.1991 αυτός τον απέστειλε για ιατρικές εξετάσεις και διαπιστώθηκε ότι έπασχε από έλκος του στομάχου, του χορηγήθηκαν φάρμακα και του συστήθηκε δίαιτα. Οι πόνοι συνεχίστηκαν, εμφανιζόμενοι σε σύντομα χρονικά διαστήματα. Όταν το πλοίο κατέπλευσε στο Ιμινχαμ της Αγγλίας, ο Δ.Π. ζήτησε από τον πλοίαρχο να τον στείλει πάλι για ιατρικές εξετάσεις και πράγματι στις 3.9.1991 τον απέστειλε στο κέντρο υγείας του Κέλμπυ, όπου ο

ιατρός τον εξέτασε και του συνέστησε να επανέλθει την επομένη για πληρέστερες εξετάσεις. Την επομένη τον παρέπεμψαν στο νοσοκομείο του Γκρίσμπυ, αλλά δεν παρέμεινε διότι το πλοίο την ίδια ημέρα απέπλευσε για το Αμβούργο. Στη διάρκεια του πλου αισθανόταν έντονους πόνους και όταν το πλοίο κατέπλευσε στο Αμβούργο στις 15.9.1991 ο πλοίαρχος τον απέστειλε πάλι για ιατρικές εξετάσεις από τις οποίες διαγνώστηκε έλκος στομάχου.

Ο πλοίαρχος, ο οποίος εγνώριζε τη δυσμενή κατάσταση της υγείας του ναυτικού, εξακολουθούσε να τον απασχολεί στην εργασία του όπως και προηγουμένως (πριν δηλαδή εμφανισθούν τα συμπτώματα της κακής καταστάσεως της υγείας του), θεωρώντας τον ικανό προς τούτο. Συνεχίστηκε η επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας του, στο λιμάνι δε Κλαϊπέντα της Λιθουανίας στις 23.9.1991, διαπιστώθηκε ανοικτό έλκος και συνεστήθη επαναπατρισμός του ναυτικού, στον οποίο όμως δεν προέβη ο πλοίαρχος. Στις 25.9.1991 μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο Φάλτσερ της Κοπεγχάγης, όπου διαπιστώθηκε διάτρηση στομάχου και του έγινε εγχείριση, η μετεγχειρητική όμως κατάσταση δεν ήταν καλή και στις 4.10.1991 απεβίωσε. Η επικρατέστερη δε εκδοχή για την αιτία του θανάτου του ήταν "μαζική πνευμονική εμβολή".

Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δέχτηκε επίσης ότι η μετά την εκδήλωση των συμπτωμάτων του έλκους του στομάχου εξακολούθηση της ίδιας όπως πριν απασχολήσεως του ναυτικού επέφερε την επιδείνωση της ασθενείας και το θάνατό του και ότι αυτός οφείλεται σε αμέλεια του πλοίαρχου που είχε προστηθεί από την πλοιοκτήτρια εταιρία. Η εκδοχή των εναγομένων, ότι ο θάνατος οφείλεται σε καρκίνο και, συνεπώς, αποσυνδέεται από το εργατικό ατύχημα, ως βίαιο συμβάν σχετιζόμενο με τη συνεχιζόμενη απασχόλησή του στα συνήθη καθήκοντα του στο πλοίο, δεν είναι βάσιμη - είπε το Εφετείο - αφού ο (διαγνωσθείς πράγματι) καρκίνος στο ήπαρ ήταν περιστατικό άσχετο προς το εργατικό ατύχημα από το οποίο προκλήθηκε ο θάνατος του Δ.Π.

Βάσει αυτών το Εφετείο έκρινε ότι πρόκειται περί θανάτου ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εργατικό ατύχημα οφειλόμενο σε αμέλεια του πλοίαρχου, επικύρωσε δε την πρωτόδικη απόφαση (3803/1992 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών) που, δεχθείσα τα αυτά, επιδίκασε στις δύο πρώτες αναιρεσίβλητες αποζημίωσης του Ν 551/1915 και σε όλους τους

αναιρεσιβλήτους χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης. Με αυτές τις παραδοχές και κρίσεις:

α) Το Εφετείο, επιδικάζοντας σωρευτικά αποζημίωση εκ του Ν 551/1915 και χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης για τον εξ αμελείας του προστηθέντος πλοιάρχου θάνατο του ανωτέρω ναυτικού, δεν παραβίασε τα άρθρα 3, 16 του Ν 551/1915 και 932 του ΑΚ και είναι αβάσιμος ο υποστηρίζων το αντίθετο πρώτος λόγος της αναιρέσεως (από το άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ).

β) Επίσης το Εφετείο δεν παραβίασε τα άρθρα 25, 26 και 932 του ΑΚ, εφαρμόζοντας το ελληνικό δίκαιο, αφού - βάσει των όσων δέχθηκε (ότι το πλοίο στο οποίο προσέφερε την εργασία του ο ως άνω ναυτικός έφερε την ελληνική σημαία και ήταν καταχωρημένο στο νηολόγιο Πειραιώς, ότι η σύμβαση ναυτικής εργασίας συνήφθη στον Πειραιά, ότι ο ναυτικός ήταν έλληνας και η πλοιοκτήτρια αντιπροσωπεύετο στην Ελλάδα) - το δίκαιο που αρμόζει στη σύμβαση αυτή από το σύνολο των ειδικών συνθηκών είναι το ελληνικό που διέπει και το εργατικό ατύχημα το οποίο επήλθε κατά την εκτέλεσή της, σύμφωνα με το άρθρο 25 (και όχι το άρθρο 26) του ΑΚ. Συνεπώς είναι αβάσιμος ο υποστηρίζων το αντίθετο τέταρτος λόγος της αναιρέσεως (από το άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ).

γ) Ο ισχυρισμός των αναιρεσειόντων, ότι ο θάνατος του ναυτικού προήλθε από δική του υπαιτιότητα που δεν δέχθηκε να εισαχθεί σε νοσοκομείο στο Αμβούργο (άρθρο 16 παρ.4 του ΒΔ της 24.7/25.8.1920), απερρίφθη σιωπηρώς από το Εφετείο σύμφωνα με όσα εκτίθενται στο αναιρετήριο (σελ.13). Επομένως, δεν συντρέχει πλημμέλεια εκ του άρθρου 559 αριθ. 8 ΚΠολΔ σε σχέση προς τον ισχυρισμό αυτόν και είναι απαράδεκτος ο υποστηρίζων το αντίθετο τρίτος λόγος της αναιρέσεως.

δ) Από τη διαβεβαίωση του Εφετείου, ότι κατέληξε στις ως άνω παραδοχές του εκ των καταθέσεων των μαρτύρων και εξ όλων των εγγράφων τα οποία οι διάδικοι επικαλέστηκαν και προσκόμισαν, δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έλαβε υπόψη του και τα μνημονευόμενα στο δεύτερο λόγο της αναιρέσεως επιστολή του παθόντος και πιστοποιητικό - έκθεση του νοσοκομείου του Αμβούργου που επικαλέστηκαν και προσκόμισαν οι αναιρεσειόντες, είναι δε αβάσιμος ο υποστηρίζων το αντίθετο

δεύτερος λόγος της αναιρέσεως (από το άρθρο 559 αριθ. 11 ΚΠολΔ). Μετά ταύτα, πρέπει να απορριφθεί η προκειμένη αίτηση αναιρέσεως.
(Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της 8123/1993 αποφάσεως ΕφΑθ.)